

I

(Akty ustawodawcze)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1056

z dnia 24 czerwca 2021 r.

ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 175 akapit trzeci oraz art. 322 ust. 1 lit. a),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Trybunału Obrachunkowego ⁽¹⁾,uwzględniając opinie Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,uwzględniając opinię Komitetu Regionów ⁽³⁾,stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą ⁽⁴⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Ramy prawne regulujące unijną politykę spójności na lata 2021–2027, w kontekście kolejnych wieloletnich ram finansowych, przyczyniają się do wywiązania się przez Unię z zobowiązań na rzecz realizacji porozumienia paryskiego przyjętego w ramach Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu ⁽⁵⁾ (zwanego dalej „porozumieniem paryskim”), podejmując starania w celu ograniczenia wzrostu temperatury globalnej do 1,5 °C powyżej poziomu przedindustrialnego, oraz do osiągnięcia celów Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących zrównoważonego rozwoju poprzez skoncentrowanie finansowania unijnego na celach zielonych. Niniejsze rozporządzenie powinno realizować jeden z priorytetów określonych w komunikacie Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. pt. „Europejski Zielony Ład” i stanowi ono część planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy, który przewiduje uruchomienie specjalnego finansowania z mechanizmu sprawiedliwej transformacji w kontekście polityki spójności w celu ograniczenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych kosztów transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu oraz gospodarki o obiegu zamkniętym, gdzie pozostałe emisje gazów cieplarnianych są kompensowane ich równoważną absorpcją.
- (2) Transformacja w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu oraz gospodarki o obiegu zamkniętym stanowi jeden z najważniejszych celów politycznych Unii. W dniu 12 grudnia 2019 r. Rada Europejska zatwierdziła cel, którym jest osiągnięcie do roku 2050 neutralności klimatycznej Unii, zgodnie z celami porozumienia paryskiego. Podczas gdy walka ze zmianami klimatu i degradacją środowiska przyniesie wszystkim korzyści w długim okresie, a w średnim okresie postawi wszystkich przed nowymi możliwościami i wyzwaniem, nie wszystkie regiony i państwa członkowskie rozpoczynają transformację z tego samego poziomu wyjściowego i nie wszystkie dysponują taką samą zdolnością do reagowania. Niektóre regiony i państwa członkowskie są bardziej zaawansowane niż inne, natomiast skutki społeczne, gospodarcze i środowiskowe transformacji będą większe w przypadku tych regionów, które

⁽¹⁾ Dz.U. C 290 z 1.9.2020, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 311 z 18.9.2020, s. 55 i Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 240.

⁽³⁾ Dz.U. C 324 z 1.10.2020, s. 74.

⁽⁴⁾ Stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 18 maja 2021 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) i decyzja Rady z dnia 7 czerwca 2021 r.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 282 z 19.10.2016, s. 4.

w dużej mierze opierają się na paliwach kopalnych w energetyce – zwłaszcza węgla kamiennym i brunatnym, torfie i łupkach bitumicznych – lub na gałęziach przemysłu charakteryzujących się wysoką intensywnością emisji gazów cieplarnianych. Taka sytuacja stwarza ryzyko nie tylko tego, że transformacja – w odniesieniu do działań w dziedzinie klimatu – będzie przebiegać w Unii w różnym tempie, ale również ryzyko pogłębiającego się zróżnicowania między regionami, co naraża na szwank cele dotyczące spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej.

- (3) Aby transformacja przebiegła pomyślnie i była społecznie akceptowalna dla wszystkich, musi być sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Unia, państwa członkowskie oraz ich regiony muszą zatem uwzględnić od samego początku uwarunkowania społeczne, gospodarcze i środowiskowe transformacji, a także wdrożyć wszelkie możliwe instrumenty w celu łagodzenia negatywnych skutków. Ważną rolę w tym względzie odgrywa budżet Unii.
- (4) Jak wskazano w Europejskim Zielonym Ładzie i w planie inwestycyjnym na rzecz zrównoważonej Europy, mechanizm sprawiedliwej transformacji powinien uzupełniać inne działania objęte kolejnymi wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2021–2027. Powinien on przyczynić się do łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku neutralności klimatycznej Unii do roku 2050, w szczególności względem pracowników dotkniętych skutkami tego procesu, poprzez skoncentrowanie wydatków z budżetu Unii na celach klimatycznych i społecznych na poziomie regionalnym oraz poprzez dążenie do zachowania wysokich standardów społecznych i środowiskowych.
- (5) Niniejsze rozporządzenie ustanawia Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), który jest jednym z filarów mechanizmu sprawiedliwej transformacji wdrażanym w ramach polityki spójności. Celami FST są łagodzenie negatywnych skutków transformacji klimatycznej w drodze wspierania najbardziej dotkniętych jej skutkami terytoriów i pracowników oraz promowanie zrównoważonej transformacji społeczno-gospodarczej. Zgodnie z jedynym celem szczegółowym FST działania wspierane przez FST powinny bezpośrednio przyczynić się do łagodzenia skutków transformacji poprzez zmniejszanie negatywnych konsekwencji dla zatrudnienia oraz poprzez finansowanie dywersyfikacji i modernizacji lokalnej gospodarki. Jedyny cel szczegółowy FST został ustanowiony na tym samym poziomie co cele polityki określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 ⁽⁶⁾ i został wymieniony razem z tymi celami.
- (6) By odzwierciedlić Europejski Zielony Ład jako unijną strategię w zakresie zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz znaczenie przeciwdziałania zmianom klimatu zgodnie z zobowiązaniami Unii na rzecz realizacji porozumienia paryskiego i celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych, FST ma przyczynić się do uwzględnienia działań w dziedzinie klimatu i zrównoważenia środowiskowego oraz do osiągnięcia celu ogólnego, w ramach którego poziom wydatków na realizację celów klimatycznych w budżecie Unii ma osiągnąć 30 % i do zrealizowania ambicji przeznaczenia 7,5 % rocznych wydatków w ramach wieloletnich ram finansowych na cele w zakresie różnorodności biologicznej w 2024 r. oraz 10 % rocznych wydatków w ramach wieloletnich ram finansowych na cele związane z różnorodnością biologiczną w latach 2026 i 2027, przy uwzględnieniu faktu, że cele klimatyczne i cele dotyczące różnorodności biologicznej częściowo się pokrywają. Zasoby z puli własnej FST mają charakter dodatkowy w stosunku do inwestycji koniecznych do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest przeznaczenie 30 % wydatków z budżetu Unii na wspieranie celów klimatycznych. Zasoby te powinny w pełni przyczynić się do osiągnięcia tego celu, wraz z zasobami przesuniętymi dobrowolnie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 ⁽⁷⁾ i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 ⁽⁸⁾. W związku z tym FST powinien wspierać działania, które są prowadzone z poszanowaniem norm i priorytetów Unii w zakresie klimatu i środowiska, nie czynią poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 ⁽⁹⁾ i zapewniają transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w ramach dążeń do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii do roku 2050.

⁽⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wspierania Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (zob. s. 159 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁷⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności (zob. s. 60 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013 (zob. s. 21 niniejszego Dziennika Urzędowego).

⁽⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 (Dz.U. L 198 z 22.6.2020, s. 13).

- (7) Zasoby z FST powinny stanowić uzupełnienie zasobów dostępnych w ramach polityki spójności.
- (8) Transformacja w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu jest wyzwaniem dla wszystkich państw członkowskich. Będzie ona szczególnie trudna w przypadku tych państw członkowskich, które opierają się lub do niedawna opierały się w dużej mierze na paliwach kopalnych lub na działalności przemysłowej charakteryzującej się wysoką intensywnością emisji gazów cieplarnianych, z uwagi na konieczność stopniowego wycofywania się z tych rodzajów działalności lub ich dostosowania ze względu na transformację w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, a które to państwa nie dysponują środkami finansowymi na te działania. FST powinien zatem objąć wszystkie państwa członkowskie, ale podczas podziału jego środków finansowych należy skupić się na tych terytoriach, które są najbardziej dotknięte skutkami procesu transformacji klimatycznej, a podział ten powinien odzwierciedlać zdolność państw członkowskich do finansowania inwestycji koniecznych do sprostania transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.
- (9) Do niniejszego rozporządzenia stosuje się horyzontalne zasady finansowe przyjęte przez Parlament Europejski i Radę na podstawie art. 322 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Zasady te zostały ustanowione w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046⁽¹⁰⁾ (zwanym dalej „rozporządzeniem finansowym”) i określają w szczególności procedurę uchwalania i wykonywania budżetu w drodze dotacji, nagród, zarządzania pośredniego, instrumentów finansowych, gwarancji budżetowych, pomocy finansowej i zwrotu kosztów ekspertom zewnętrznym oraz przewidują kontrolę odpowiedzialności podmiotów upoważnionych do działań finansowych. Zasady przyjęte na podstawie art. 322 TFUE obejmują także ogólny system warunkowości służący ochronie budżetu Unii.
- (10) Aby zapewnić skuteczne wykorzystanie zasobów FST, dostęp do FST powinien być ograniczony do 50 % krajowej alokacji w przypadku tych państw członkowskich, które jeszcze nie zobowiązały się do realizacji celu, w myśl celów porozumienia paryskiego, zakładającego osiągnięcie przez Unię neutralności klimatycznej do roku 2050, podczas gdy pozostałe 50 % zostanie udostępnione na programowanie po przyjęciu takiego zobowiązania. Aby zapewnić sprawiedliwość i równe traktowanie państw członkowskich, w przypadku gdy dane państwo członkowskie nie zobowiąże się do dnia 31 grudnia w każdym roku począwszy od 2022 r. do realizacji celu zakładającego osiągnięcie przez Unię neutralności klimatycznej do roku 2050, zobowiązanie budżetowe na rok poprzedni powinno zostać umorzone w całości w roku następnym.
- (11) Zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) 2020/2094⁽¹¹⁾ oraz w granicach zasobów w nim alokowanych należy – w ramach FST – podjąć działania na rzecz odbudowy i zwiększania odporności w celu zaradzenia bezprecedensowym skutkom kryzysu związanego z COVID-19. Takie dodatkowe zasoby powinny być wykorzystywane w sposób zapewniający przestrzeganie terminów przewidzianych w tym rozporządzeniu.
- (12) W niniejszym rozporządzeniu należy określić rodzaje inwestycji, w ramach których dozwolone byłoby wsparcie wydatków przez FST. Wszystkie wspierane działania powinny być wdrażane z pełnym poszanowaniem klimatycznych, środowiskowych i społecznych zobowiązań i priorytetów Unii. Wykaz inwestycji powinien obejmować inwestycje, które wspierają lokalne gospodarki poprzez stymulowanie ich potencjału wzrostu endogenicznego zgodnie z odpowiednimi strategiami inteligentnej specjalizacji, w tym w stosownych przypadkach zrównoważoną turystykę. Inwestycje muszą być zrównoważone w długim okresie, z uwzględnieniem wszystkich celów Europejskiego Zielonego Ładu. Finansowane projekty powinny przyczyniać się do transformacji w kierunku gospodarki zrównoważonej, neutralnej dla klimatu oraz gospodarki o obiegu zamkniętym i obejmować działania mające na celu zwiększenie zasobooszczędności. Spalanie odpadów nie powinno być wspierane, ponieważ działalność ta znajduje się na niskim szczeblu hierarchii postępowania z odpadami w gospodarce o obiegu zamkniętym. Kwalifikowalne powinny być usługi doradcze przyczyniające się do realizacji działań wspieranych przez FST. W ramach projektów w zakresie przywracania funkcji obszarom powinno być możliwe wspieranie renaturyzacji terenów oraz rozwoju zielonej infrastruktury i gospodarki wodnej. Wspierając działania na rzecz efektywności energetycznej, FST może wspierać inwestycje, takie jak te, które przyczyniają się do ograniczania ubóstwa energetycznego, zasadniczo w drodze ulepszenia efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. FST może także wspierać rozwój innowacyjnych technologii magazynowania.

⁽¹⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE, a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Rady (UE) 2020/2094 z dnia 14 grudnia 2020 r. ustanawiające Instrument Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy w celu wsparcia odbudowy w następstwie kryzysu związanego z COVID-19 (Dz.U. L 433 I z 22.12.2020, s. 23).

- (13) W celu ochrony obywateli, którzy są najbardziej podatni na skutki transformacji klimatycznej, FST powinien również wspierać podnoszenie i zmianę kwalifikacji, w tym szkolenia, pracowników dotkniętych skutkami transformacji, niezależnie od tego, czy pozostają oni zatrudnieni, czy też stracili pracę w wyniku transformacji. FST powinien mieć na celu pomoc takim osobom w dostosowywaniu się do nowych możliwości zatrudnienia. FST powinien również zapewniać wsparcie – w dowolnej stosownej formie – osobom poszukującym pracy, w tym pomoc w poszukiwaniu pracy i aktywną integrację na rynku pracy. Do uzyskania wsparcia z FST powinny się kwalifikować wszystkie osoby poszukujące pracy, które utraciły zatrudnienie w sektorach dotkniętych skutkami transformacji w regionie objętym terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji, nawet jeżeli pracownicy, którzy zostali zwolnieni, nie są mieszkańcami tego regionu. Należy zwrócić uwagę na obywateli zagrożonych ubóstwem energetycznym, w szczególności wówczas gdy realizuje się działania na rzecz efektywności energetycznej na potrzeby poprawy warunków w mieszkalnictwie socjalnym.
- (14) Należy zezwolić na wspieranie działań w obszarach kształcenia i włączenia społecznego, a także na wspieranie infrastruktury społecznej na potrzeby placówek opieki nad dziećmi i osobami starszymi oraz w ośrodkach szkoleniowych, pod warunkiem że działania te są należycie uzasadnione w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji. W odniesieniu do opieki nad osobami starszymi należy kierować się zasadą promowania opieki środowiskowej. Usługi społeczne i publiczne w tych obszarach mogłyby stanowić uzupełnienie kombinacji inwestycji. Wszelkie wsparcie w tych obszarach powinno wymagać należytego uzasadnienia w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji i powinno być zgodne z celami Europejskiego filaru praw socjalnych.
- (15) W celu uwzględnienia szczególnej sytuacji i roli kobiet podczas transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, należy promować równość płci. Aktywność zawodowa i przedsiębiorczość kobiet oraz równość wynagrodzeń mają istotne znaczenie w zapewnianiu równych szans. W ramach FST należy także zwrócić szczególną uwagę na grupy szczególnie podatne na skutki transformacji, które ponoszą niewspółmierne szkody z powodu jej negatywnych konsekwencji, na przykład na pracowników z niepełnosprawnościami. Konieczne jest zachowanie tożsamości społeczności górniczych i zadbanie o ciągłość minionych i przyszłych społeczności. Wiąże się to ze zwróceniem szczególnej uwagi na ich materialne i niematerialne dziedzictwo górnicze, w tym kulturę.
- (16) Aby zwiększyć dywersyfikację gospodarczą terytoriów dotkniętych skutkami transformacji, FST powinien zapewniać wsparcie przedsiębiorstwom i podmiotom gospodarczym, w tym poprzez wsparcie inwestycji produkcyjnych w mikroprzedsiębiorstwach oraz małych i średnich przedsiębiorstwach ⁽¹²⁾ (MŚP). Inwestycje produkcyjne należy rozumieć jako inwestycje w środki trwałe lub wartości niematerialne i prawne przedsiębiorstw w celu produkcji towarów i usług, przyczyniając się w ten sposób do akumulacji brutto i zatrudnienia. W przypadku przedsiębiorstw innych niż MŚP inwestycje produkcyjne należy wspierać tylko wówczas, gdy są one konieczne do ograniczenia utraty miejsc pracy wskutek transformacji poprzez tworzenie lub ochronę znacznej liczby miejsc pracy oraz gdy nie prowadzą one do przeniesienia produkcji ani nie są rezultatem przeniesienia produkcji. Inwestycje w istniejące zakłady przemysłowe, w tym zakłady objęte unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji, powinny być dozwolone, jeżeli przyczyniają się do transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 i prowadzą do uzyskania wartości na poziomie znacznie poniżej odpowiednich wskaźników ustanowionych do celów przydziału bezpłatnych uprawnień na podstawie dyrektywy 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽¹³⁾, oraz jeżeli zapewniają ochronę znacznej liczby miejsc pracy. Inwestycje takie powinny zostać odpowiednio uzasadnione w danym terytorialnym planie sprawiedliwej transformacji. W celu ochrony integralności rynku wewnętrznego i polityki spójności wsparcie na rzecz przedsiębiorstw powinno być zgodne z unijnymi zasadami pomocy państwa określonymi w art. 107 i 108 TFUE; w szczególności, wsparcie inwestycji produkcyjnych w przedsiębiorstwach innych niż MŚP powinno ograniczać się do przedsiębiorstw znajdujących się na obszarach wyznaczonych jako obszary objęte pomocą do celów art. 107 ust. 3 lit. a) i c) TFUE.
- (17) Aby zapewnić elastyczność w programowaniu zasobów FST w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, należy umożliwić przygotowanie osobnego programu FST lub programowanie zasobów FST w ramach co najmniej jednego odrębnego priorytetu objętego programami wspieranymi przez EFRR, EFS+ lub Fundusz Spójności. Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/1060 zasoby FST mogą być zwiększone dobrowolnie poprzez finansowanie uzupełniające z EFRR i EFS+. W takim przypadku odpowiednie kwoty przesunięte z EFRR i EFS+ powinny odpowiadać rodzajowi operacji określonych w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji.

⁽¹²⁾ Zalecenie Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

⁽¹³⁾ Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r. ustanawiająca system handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych w Unii oraz zmieniająca dyrektywę Rady 96/61/WE (Dz.U. L 275 z 25.10.2003, s. 32).

- (18) Wsparcie FST powinno być uzależnione od skutecznej realizacji na danym terytorium procesu transformacji w celu osiągnięcia gospodarki neutralnej dla klimatu. W tym względzie państwa członkowskie powinny przygotować, w ramach dialogu społecznego i współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, zgodnie z odpowiednim przepisem rozporządzenia (UE) 2021/1060 dotyczącym partnerstwa i przy wsparciu Komisji, terytorialne plany sprawiedliwej transformacji określające proces transformacji; plany te powinny być spójne z zintegrowanymi krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu. W tym celu Komisja powinna utworzyć platformę sprawiedliwej transformacji, opierając się na istniejącej platformie dla regionów górniczych w okresie transformacji, aby umożliwić dwustronną i wielostronną wymianę zebranych doświadczeń i najlepszych praktyk obejmujących wszystkie sektory dotknięte skutkami transformacji. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby we wdrażanie zasobów FST były zaangażowane samorządy lokalne i miasta i aby uwzględniano ich potrzeby w tym kontekście.
- (19) W terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji należy wskazać terytoria najbardziej dotknięte negatywnymi skutkami transformacji, na których powinno koncentrować się wsparcie z FST, oraz opisać konkretne działania, jakie należy podjąć, aby osiągnąć cele Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz neutralną dla klimatu gospodarkę Unii do roku 2050, w szczególności w odniesieniu do przekształceń lub zamykania instalacji związanych z produkcją paliw kopalnych lub innej działalności charakteryzującej się wysoką intensywnością emisji gazów cieplarnianych. Terytoria te powinny zostać precyzyjnie określone i powinny odpowiadać poziomowi 3 wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (zwanemu dalej „regionami na poziomie NUTS 3”), która została ustanowiona rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁴⁾, albo być częścią tych regionów. W planach należy szczegółowo określić wyzwania, przed którymi stoją te terytoria, oraz ich potrzeby, z uwzględnieniem ryzyka depopulacji, a także wskazać, jakiego rodzaju operacje są konieczne do przyczynienia się do utworzenia miejsc pracy na poziomie beneficjentów planu, w sposób zapewniający spójny rozwój odpornej na zmiany klimatu działalności gospodarczej spójnej z transformacją w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu i celami Europejskiego Zielonego Ładu. W przypadku wskazania takich terytoriów należy zwrócić również uwagę na specyfikę wysp, obszarów wyspiarskich i regionów najbardziej oddalonych, w których cechy geograficzne i społeczno-gospodarcze mogą wymagać przyjęcia innego podejścia do wspierania procesu transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Wsparcie finansowe z FST powinny otrzymywać jedynie te inwestycje, które są zgodne z terytorialnymi planami sprawiedliwej transformacji. Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji powinny stanowić część programów, wspieranych, w zależności od sytuacji, z EFRR, EFS+, Funduszu Spójności lub FST, które zostały zatwierdzone przez Komisję.
- (20) Aby wykorzystanie zasobów FST było bardziej zorientowane na rezultaty, Komisja powinna mieć możliwość – zgodnie z zasadą proporcjonalności – stosowania korekt finansowych w przypadku wyników znacząco niższych od celów końcowych ustalonych w odniesieniu do celu szczegółowego FST.
- (21) W celu stworzenia odpowiednich ram finansowych FST należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w celu określenia rocznego podziału dostępnych zasobów między państwa członkowskie.
- (22) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia, mianowicie wspieranie ludności, gospodarki i środowiska na terytoriach podlegających transformacji gospodarczej i społecznej podczas transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie z uwagi na zróżnicowanie w poziomach rozwoju różnych terytoriów oraz opóźnienia terytoriów najmniej uprzywilejowanych, a także ograniczone zasoby finansowe państw członkowskich i terytoriów, natomiast ze względu na konieczność spójnych ram wdrażania obejmujących kilka unijnych funduszy w ramach zarządzania dzielonego możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (23) Ze względu na przyjęcie niniejszego rozporządzenia po rozpoczęciu okresu programowania, mając na uwadze potrzebę wdrażania FST w sposób skoordynowany i zharmonizowany, oraz w celu umożliwienia jego szybkiego wdrożenia, powinno ono wejść w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*,

⁽¹⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz.U. L 154 z 21.6.2003, s. 1).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

Niniejsze rozporządzenie ustanawia Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) w celu zapewnienia wsparcia dla ludności, gospodarek i środowiska na terytoriach, które mierzą się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z procesu transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z definicją w art. 2 pkt 11 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 ⁽¹⁵⁾ oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050.

Niniejsze rozporządzenie określa cel szczegółowy FST, jego zasięg geograficzny i zasoby, zakres wsparcia z FST w odniesieniu do celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, o którym mowa w art. 5 ust. 2 lit. a) rozporządzenia (UE) 2021/1060, a także szczegółowe przepisy dotyczące programowania i wskaźników niezbędnych do monitorowania.

Artykuł 2

Cel szczegółowy

Zgodnie z art. 5 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia (UE) 2021/1060 FST przyczynia się do realizacji jedyne go celu szczegółowego, jakim jest umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie.

Artykuł 3

Zasięg geograficzny i zasoby w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”

1. FST wspiera cel „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” we wszystkich państwach członkowskich.
2. Zasoby FST w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” udostępnione na zobowiązanie budżetowe na lata 2021–2027 wynoszą 7 500 000 000 EUR w cenach z 2018 r., jak ustalono w art. 110 ust. 1 lit. g) rozporządzenia (UE) 2021/1060.
3. Zasoby, o których mowa w ust. 2, mogą zostać zwiększone, w zależności od sytuacji, o dodatkowe zasoby alokowane w budżecie Unii oraz o inne zasoby zgodnie z mającym zastosowanie aktem podstawowym.
4. Komisja przyjmuje w drodze aktu wykonawczego decyzję określającą roczny podział dostępnych zasobów między państwa członkowskie, w tym dodatkowych zasobów, o których mowa w ust. 3, zgodnie z alokacjami określonymi w załączniku I.

Artykuł 4

Zasoby z Instrumentu Unii Europejskiej na rzecz Odbudowy

1. Działania, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2020/2094, realizuje się na mocy niniejszego rozporządzenia z wykorzystaniem kwoty 10 000 000 000 EUR w cenach z 2018 r., o której mowa w art. 109 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia (UE) 2021/1060, z zastrzeżeniem art. 3 ust. 3, 4, 7 i 9 rozporządzenia (UE) 2020/2094.

⁽¹⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (EU) 2015/652 oraz uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

Kwotę tę uznaje się za inne zasoby, o których mowa w art. 3 ust. 3 niniejszego rozporządzenia. Jak stanowi art. 3 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2020/2094, kwota ta stanowi na potrzeby art. 21 ust. 5 rozporządzenia finansowego zewnętrzne dochody przeznaczone na określony cel.

2. Kwotę, o której mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, udostępnia się na zobowiązanie budżetowe w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” na lata 2021–2023 jako uzupełnienie zasobów, o których mowa w art. 3, w następujący sposób:

- 2021 r.: 2 000 000 000 EUR,
- 2022 r.: 4 000 000 000 EUR,
- 2023 r.: 4 000 000 000 EUR.

Udostępnia się kwotę 15 600 000 EUR w cenach z 2018 r. na wydatki administracyjne z zasobów, o których mowa w akapicie pierwszym.

3. Roczny podział kwoty, o której mowa w ust. 1 akapit pierwszy niniejszego artykułu, między państwa członkowskie określa się w decyzji Komisji, o której mowa w art. 3 ust. 4, zgodnie z alokacjami określonymi w załączniku I.

4. Na zasadzie odstępstwa od art. 14 ust. 3 rozporządzenia finansowego zasady dotyczące umarzania zobowiązań określone w tytule VII rozdział IV rozporządzenia (UE) 2021/1060 stosuje się do zobowiązań budżetowych opierających się na zasobach, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu. Na zasadzie odstępstwa od art. 12 ust. 4 lit. c) rozporządzenia finansowego zasobów tych nie można wykorzystywać na kolejny program ani na kolejne działanie.

5. Płatności na rzecz programów są księgowane na koncie najwcześniej otwartego zobowiązania w ramach FST, począwszy od zobowiązań z zasobów, o których mowa w ust. 1 akapit pierwszy, aż do ich wyczerpania.

Artykuł 5

Mechanizm zielonego nagradzania

1. W przypadku gdy na podstawie art. 3 ust. 3 zasoby FST zostaną zwiększone przed dniem 31 grudnia 2024 r., dodatkowe zasoby rozdziela się między państwa członkowskie zgodnie z udziałami krajowymi określonymi w załączniku I.

2. W przypadku gdy na podstawie art. 3 ust. 3 niniejszego rozporządzenia zasoby FST zostaną zwiększone po dniu 31 grudnia 2024 r., dodatkowe zasoby rozdziela się między państwa członkowskie zgodnie z metodyką określoną w akapicie drugim niniejszego ustępu na podstawie zmiany poziomu emisji gazów cieplarnianych z zakładów przemysłowych tych państw w okresie od 2018 r. do ostatniego roku, w odniesieniu do którego dostępne są dane, przekazywanych zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁶⁾. Zmianę poziomu emisji gazów cieplarnianych w każdym państwie członkowskim oblicza się poprzez agregację emisji gazów cieplarnianych tylko tych regionów na poziomie NUTS 3, które wskazano w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji zgodnie z art. 11 ust. 1 niniejszego rozporządzenia.

Alokację dodatkowych zasobów dla każdego państwa członkowskiego określa się w następujący sposób:

- a) w przypadku państw członkowskich, które osiągnęły redukcję emisji gazów cieplarnianych, redukcja emisji gazów cieplarnianych osiągnięta przez każde państwo członkowskie jest obliczana poprzez wyrażenie poziomu emisji gazów cieplarnianych z ostatniego roku referencyjnego jako wartości procentowej emisji gazów cieplarnianych odnotowanych w 2018 r.; w przypadku państw członkowskich, które nie osiągnęły redukcji emisji gazów cieplarnianych, tę wartość procentową ustala się na poziomie 100 %;
- b) ostateczny udział każdego państwa członkowskiego oblicza się poprzez podzielenie udziałów krajowych określonych w załączniku I przez wartości procentowe wynikające z lit. a); oraz
- c) wynik obliczeń zgodnie z lit. b) zostaje przeskalowany w celu zsumowania do 100 %.

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniające dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz.U. L 33 z 4.2.2006, s. 1).

3. Państwa członkowskie włączają dodatkowe zasoby do swoich programów i przedkładają zmianę programu zgodnie z art. 24 rozporządzenia (UE) 2021/1060.

Artykuł 6

Szczególne alokacje dla regionów najbardziej oddalonych i dla wysp

Przygotowując swoje terytorialne plany sprawiedliwej transformacji zgodnie z art. 11 ust. 1, państwa członkowskie szczególnie uwzględniają sytuację wysp i regionów najbardziej oddalonych, które mierzą się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z procesu transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050, mając na uwadze szczególne potrzeby tych wysp i regionów zgodnie z art. 174 i 349 TFUE.

Włączając takie terytoria do swoich terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji, państwa członkowskie ustalają szczególną kwotę alokowaną dla tych terytoriów wraz z odpowiednim uzasadnieniem, przy uwzględnieniu szczególnych wyzwań dotyczących tych terytoriów.

Artykuł 7

Warunkowy dostęp do zasobów

1. W przypadku gdy państwo członkowskie nie zobowiązało się do realizacji celu zakładającego osiągnięcie przez Unię neutralności klimatycznej do roku 2050, udostępnia się na programowanie i włącza do priorytetów tylko 50 % rocznych alokacji dla tego państwa członkowskiego określonych zgodnie z art. 3 ust. 4 i art. 4 ust. 3.

W drodze odstępstwa od art. 10 ust. 1 niniejszego rozporządzenia pozostałe 50 % rocznych alokacji nie jest włączane do priorytetów. W takim przypadku w programach wspieranych z FST i przedłożonych zgodnie z art. 21 rozporządzenia (UE) 2021/1060 uwzględnia się tylko 50 % rocznych alokacji FST w tabeli, o której mowa w art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (ii) tego rozporządzenia. W tabeli, o której mowa w art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (i) tego rozporządzenia, wskazuje się osobno alokacje dostępne na programowanie i alokacje, które nie są objęte programowaniem.

2. Komisja zatwierdza programy zawierające priorytet FST lub zmiany takich programów, tylko w przypadku gdy spełnione są wymogi określone w objętej programowaniem części alokacji zgodnie z ust. 1.

3. Jak tylko państwo członkowskie zobowiąże się do realizacji celu zakładającego osiągnięcie przez Unię neutralności klimatycznej do roku 2050, może ono przedłożyć wniosek o zmianę każdego programu wspieranego z FST zgodnie z art. 24 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1060 oraz uwzględnić alokacje nieobjęte programowaniem, które nie zostały umorzone.

4. Zobowiązania budżetowe są zaciągane na podstawie tabeli, o której mowa w art. 22 ust. 3 lit. g) ppkt (i) rozporządzenia (UE) 2021/1060. Zobowiązań dotyczących alokacji nieobjętych programowaniem nie można wykorzystywać na płatności ani nie uwzględnia się ich w podstawie obliczeń płatności zaliczkowych zgodnie z art. 90 tego rozporządzenia, dopóki nie zostaną one udostępnione na programowanie zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu.

Na zasadzie odstępstwa od art. 105 rozporządzenia (UE) 2021/1060, w przypadku gdy dane państwo członkowskie do dnia 31 grudnia każdego roku począwszy od 2022 r. nie zobowiąże się do realizacji celu zakładającego osiągnięcie przez Unię neutralności klimatycznej do roku 2050, zobowiązania budżetowe na rok poprzedni dotyczące alokacji nieobjętych programowaniem zostają umorzone w całości w roku następnym.

Artykuł 8

Zakres wsparcia

1. FST wspiera tylko takie działania, które są bezpośrednio związane z jego celem szczegółowym określonym w art. 2 i przyczyniają się do realizacji terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji ustanowionych zgodnie z art. 11.

2. Zgodnie z ust. 1 FST wspiera wyłącznie następujące działania:
- a) inwestycje produkcyjne w MŚP, w tym w mikroprzedsiębiorstwach i przedsiębiorstwach typu start-up, prowadzące do dywersyfikacji gospodarczej, modernizacji i restrukturyzacji;
 - b) inwestycje w tworzenie nowych przedsiębiorstw, w tym poprzez inkubatory przedsiębiorczości i usługi konsultingowe, prowadzące do utworzenia miejsc pracy;
 - c) inwestycje w działania badawcze i innowacyjne, w tym działania prowadzone przez uniwersytety i publiczne organizacje badawcze, oraz działania wspierające transfer zaawansowanych technologii;
 - d) inwestycje we wdrażanie technologii oraz w systemy i infrastrukturę zapewniające przystępną cenowo czystą energię, w tym we wdrażanie technologii magazynowania energii, oraz w redukcję emisji gazów cieplarnianych;
 - e) inwestycje w energię odnawialną zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001⁽¹⁷⁾, w tym z określonymi w tej dyrektywie kryteriami zrównoważonego rozwoju, i w efektywność energetyczną, w tym do celów ograniczania ubóstwa energetycznego;
 - f) inwestycje w inteligentną i zrównoważoną mobilność lokalną, w tym dekarbonizację lokalnego sektora transportu i jego infrastruktury;
 - g) remont i modernizacja sieci ciepłowniczych w celu poprawy efektywności energetycznej systemów ciepłowniczych oraz inwestycje w produkcję energii ciepłej, pod warunkiem że instalacje produkujące energię ciepłą opierają się wyłącznie na odnawialnych źródłach energii;
 - h) inwestycje w cyfryzację, innowacje cyfrowe i łączność cyfrową;
 - i) inwestycje w rewitalizację i dekontaminację terenów zdegradowanych, przywracanie funkcji obszarom oraz – w tym tam, gdzie jest to konieczne, w projekty w zakresie zielonej infrastruktury i zmiany przeznaczenia terenów – z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”;
 - j) inwestycje we wzmacnianie gospodarki o obiegu zamkniętym w tym poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ograniczanie ich ilości, efektywne gospodarowanie zasobami, ponowne wykorzystywanie, naprawy oraz recykling;
 - k) podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy;
 - l) pomoc w poszukiwaniu pracy dla osób poszukujących pracy;
 - m) aktywne włączenie społeczne osób poszukujących pracy;
 - n) pomoc techniczna;
 - o) inne działania w obszarach kształcenia i włączenia społecznego, w tym – tam, gdzie jest to należycie uzasadnione – inwestycje w infrastrukturę na potrzeby ośrodków szkoleniowych oraz placówek opieki nad dziećmi i osobami starszymi, wskazane w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji zgodnie z art. 11.

Ponadto FST może wspierać, na obszarach wyznaczonych jako obszary objęte pomocą do celów art. 107 ust. 3 lit. a) i c) TFUE, inwestycje produkcyjne w przedsiębiorstwach innych niż MŚP, pod warunkiem że inwestycje te zostały zatwierdzone jako część terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji w oparciu o informacje wymagane na podstawie art. 11 ust. 2 lit. h) niniejszego rozporządzenia. Takie inwestycje są kwalifikowalne tylko wówczas, gdy są niezbędne do realizacji terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, gdy przyczyniają się do transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 oraz do realizacji powiązanych celów środowiskowych, gdy ich wsparcie jest konieczne do utworzenia miejsc pracy na danym terytorium i gdy nie prowadzą do przeniesienia produkcji zgodnie z definicją w art. 2 pkt 27 rozporządzenia (UE) 2021/1060.

FST może również wspierać inwestycje w celu osiągnięcia redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE, pod warunkiem że takie inwestycje zostały zatwierdzone jako część terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji w oparciu o informacje wymagane na podstawie art. 11 ust. 2 ppkt (i) niniejszego rozporządzenia. Takie inwestycje są kwalifikowalne tylko wówczas, gdy są niezbędne do realizacji terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji.

Artykuł 9

Wyłączenie z zakresu wsparcia

FST nie wspiera:

⁽¹⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

- a) likwidacji ani budowy elektrowni jądrowych;
- b) wytwarzania, przetwórstwa i wprowadzania do obrotu tytoniu i wyrobów tytoniowych;
- c) przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji zgodnie z definicją w art. 2 pkt 18 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 ⁽¹⁸⁾, chyba że zezwolono na to na mocy tymczasowych zasad pomocy państwa ustanowionych w celu uwzględnienia wyjątkowych okoliczności lub w ramach pomocy de minimis, aby wesprzeć inwestycje zmniejszające koszty energii w kontekście transformacji energetycznej;
- d) inwestycji w zakresie produkcji, przetwarzania, transportu, dystrybucji, magazynowania lub spalania paliw kopalnych.

Artykuł 10

Programowanie zasobów FST

1. Zasoby FST są programowane dla kategorii regionów, w których znajdują się dane terytoria, na podstawie terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji ustanowionych zgodnie z art. 11 i zatwierdzonych przez Komisję jako część programu lub zmiana programu. Zaprogramowane zasoby przybierają formę co najmniej jednego specjalnego programu albo co najmniej jednego priorytetu w ramach programów.

Komisja zatwierdza program lub zmianę programu tylko wówczas, gdy wskazanie terytoriów najbardziej dotkniętych negatywnymi skutkami procesu transformacji przedstawione w odpowiednim terytorialnym planie sprawiedliwej transformacji zostało należycie uzasadnione, a terytorialny plan sprawiedliwej transformacji jest zgodny ze zintegrowanym krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu danego państwa członkowskiego.

2. Priorytet lub priorytety FST obejmują zasoby FST, na które składają się całość lub część alokacji FST dla państw członkowskich oraz zasoby przesunięte zgodnie z art. 27 rozporządzenia (UE) 2021/1060. Łączna wysokość zasobów z EFRR i EFS+ przesuniętych do FST nie może przekraczać trzykrotności kwoty wsparcia z FST na cele danego priorytetu, z wyłączeniem zasobów, o których mowa w art. 4 ust. 1 niniejszego rozporządzenia.

3. Zgodnie z art. 112 rozporządzenia (UE) 2021/1060 stopa dofinansowania, mająca zastosowanie do regionu, w którym znajduje się terytorium lub terytoria wskazane w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji zgodnie z art. 11 niniejszego rozporządzenia, na priorytet lub priorytety FST nie może być wyższa niż:

- a) 85 % dla regionów słabiej rozwiniętych;
- b) 70 % dla regionów w okresie przejściowym;
- c) 50 % dla regionów lepiej rozwiniętych.

Artykuł 11

Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji

1. Państwa członkowskie przygotowują, wspólnie z odpowiednimi władzami lokalnymi i regionalnymi z danych terytoriów, co najmniej jeden terytorialny plan sprawiedliwej transformacji obejmujący dotknięte skutkami transformacji terytorium lub terytoria odpowiadające regionom na poziomie NUTS 3 albo części tych terytoriów, zgodnie z wzorem określonym w załączniku II. Terytoria te to obszary najbardziej dotknięte negatywnymi skutkami gospodarczymi i społecznymi transformacji, w szczególności pod względem oczekiwanego przystosowywania się pracowników lub oczekiwanej utraty miejsc pracy przy produkcji i wykorzystania paliw kopalnych oraz pod względem potrzeb w zakresie przekształcenia procesów produkcyjnych w zakładach przemysłowych o najwyższej intensywności emisji gazów cieplarnianych.

⁽¹⁸⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

2. Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji zawiera następujące elementy:
- opis przebiegającego na poziomie krajowym procesu transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, w tym harmonogram głównych etapów transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 – zgodne z najnowszą wersją zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu;
 - uzasadnienie, dlaczego dane terytoria wskazano jako najbardziej dotknięte negatywnymi skutkami procesu transformacji, o którym mowa w lit. a) niniejszego ustępu, i dlaczego powinny one otrzymać wsparcie z FST zgodnie z ust. 1;
 - diagnoza wyzwań związanych z transformacją, przed którymi stoją wskazane terytoria najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami, w tym społecznymi, gospodarczymi i środowiskowymi skutkami transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050; diagnoza ta określa liczbę miejsc pracy, które potencjalnie zostaną dotknięte skutkami transformacji lub utracone, ryzyko depopulacji oraz potrzeby i cele w zakresie rozwoju, które mają być osiągnięte do roku 2030 i które są związane z przeksztalceniem lub zaprzestaniem na tych terytoriach działalności charakteryzującej się wysoką intensywnością emisji gazów cieplarnianych;
 - opis oczekiwanego wkładu, jaki wsparcie z FST wniesie w łagodzenie społecznych, demograficznych, gospodarczych, zdrowotnych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050, w tym opis oczekiwanego wkładu pod względem utworzenia i utrzymania miejsc pracy;
 - ocena spójności z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami;
 - opis mechanizmów zarządzania obejmujących uzgodnienia dotyczące partnerstwa, planowane środki w zakresie monitorowania i ewaluacji oraz odpowiedzialne podmioty;
 - opis rodzaju przewidywanych operacji i ich oczekiwanego wkładu w łagodzenie skutków transformacji;
 - w przypadku gdy wsparcie ma być udzielone na rzecz inwestycji produkcyjnych w przedsiębiorstwach innych niż MŚP – indykatory wykaz operacji i przedsiębiorstw, którym ma być udzielone wsparcie, oraz uzasadnienie konieczności udzielenia takiego wsparcia za pomocą analizy luk dowodzącej, że w przypadku braku inwestycji oczekiwana liczba utraconych miejsc pracy przewyższy oczekiwaną liczbę nowych miejsc pracy;
 - w przypadku gdy wsparcie ma być udzielone na rzecz inwestycji mających na celu osiągnięcie redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z działań wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2003/87/WE – wykaz operacji, które mają zostać objęte wsparciem, oraz uzasadnienie, że przyczynią się one do transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu i doprowadzą do znacznej redukcji emisji gazów cieplarnianych do poziomu znacznie poniżej odpowiednich wskaźników ustanowionych do celów przydziału bezpłatnych uprawnień na podstawie dyrektywy 2003/87/WE, przy jednoczesnym spełnieniu warunku, że operacje te są konieczne do ochrony znacznej liczby miejsc pracy;
 - synergie i komplementarność z innymi odpowiednimi programami Unii służące zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych; oraz
 - synergie i komplementarność z planowanym wsparciem z innych filarów mechanizmu sprawiedliwej transformacji.
3. W przygotowanie i realizację terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji są zaangażowani odpowiedni partnerzy zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2021/1060 oraz w stosownych przypadkach Europejski Bank Inwestycyjny i Europejski Fundusz Inwestycyjny.
4. Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji są spójne z odpowiednimi strategiami terytorialnymi, o których mowa w art. 29 rozporządzenia (UE) 2021/1060 oraz z odpowiednimi strategiami inteligentnej specjalizacji, zintegrowanymi krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu oraz Europejskim filarem praw socjalnych.

W przypadku gdy aktualizacja zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2018/1999 wymaga zmiany terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji, zmiany tej dokonuje się w ramach przeglądu śródkresowego zgodnie z art. 18 rozporządzenia (UE) 2021/1060.

5. W przypadku gdy państwa członkowskie mają zamiar skorzystać z możliwości uzyskania wsparcia w ramach innych filarów mechanizmu sprawiedliwej transformacji, określają w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji sektory i obszary tematyczne, w których przewiduje się wsparcie w ramach tych filarów.

Artykuł 12

Wskaźniki

1. Wspólne wskaźniki produktu i rezultatu określone w załączniku III oraz – w przypadkach należycie uzasadnionych w terytorialnym planie sprawiedliwej transformacji – wskaźniki produktu i rezultatu specyficzne dla danego programu są wykorzystywane zgodnie z art. 16 ust. 1 akapit drugi lit. a), art. 22 ust. 3 lit. d) ppkt (ii) oraz art. 42 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/1060.
2. W przypadku wskaźników produktu wartość bazową ustala się na poziomie zero. Cele pośrednie wyznaczone na 2024 r. oraz cele końcowe wyznaczone na 2029 r. mają charakter kumulatywny. Cele końcowe nie mogą być zmieniane po zatwierdzeniu przez Komisję wniosku o zmianę programu przedstawionego na podstawie art. 18 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2021/1060.
3. W przypadku gdy priorytet FST wspiera działania, o których mowa w art. 8 ust. 2 lit. k), l) lub m), dane dotyczące wskaźników odnoszących się do uczestników są przekazywane tylko wówczas, gdy dostępne są wszystkie dane dotyczące danego uczestnika, wymagane zgodnie z załącznikiem III.

Artykuł 13

Korekty finansowe

Na podstawie analizy końcowego sprawozdania z wykonania programu Komisja może dokonać korekt finansowych zgodnie z art. 104 rozporządzenia (UE) 2021/1060, w przypadku gdy osiągnięto mniej niż 65 % celu końcowego wyznaczonego w odniesieniu do jednego wskaźnika produktu lub większej ich liczby.

Korekty finansowe są proporcjonalne do osiągnięć i nie stosuje się ich, jeżeli nieosiągnięcie celów końcowych jest spowodowane wpływem czynników społeczno-gospodarczych lub środowiskowych, istotnych zmian w warunkach gospodarczych lub środowiskowych w danym państwie członkowskim lub działaniem siły wyższej mającej poważny wpływ na realizację określonych priorytetów.

Artykuł 14

Przegląd

Do dnia 30 czerwca 2025 r. Komisja dokonuje przeglądu wdrażania FST w odniesieniu do celu szczegółowego określonego w art. 2, uwzględniając możliwe zmiany w rozporządzeniu (UE) 2020/852 i unijne cele w zakresie klimatu określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającym ramy na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 401/2009 oraz rozporządzenie (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie), oraz przebiegu realizacji planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy. Na tej podstawie Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w stosownym przypadku wraz z wnioskami ustawodawczymi.

Artykuł 15

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 24 czerwca 2021 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
D.M. SASSOLI
Przewodniczący

W imieniu Rady
A.P. ZACARIAS
Przewodniczący